

**Rímskokatolícky kostol sv. Mikuláša
v Stročíne**

2017

Bulletin vydaný pri príležitosti 700.výročia 1. písomnej zmienky o obci Stročín a
slávnostnej posviacke obnoveného rímskokatolíckeho kostola

Vážení čitatelia,

dostala sa Vám do rúk brožúrka o historickom vývoji kostola sv. Mikuláša v Stročíne, ktorý je významným reprezentantom gotickej architektúry.

Brožúra bola vydaná pri príležitosti 700. výročia 1. písomnej zmienky o obci Stročín a zároveň pri príležitosti posviacky obnoveného chrámu, oltárneho obetného stola a oltára sv. Mikuláša.

Poslaním tejto brožúry je podať Vám stručný obraz o historickom vývoji kostola, aby sa tento zachoval i pre budúce generácie. Chceme Vám na základe stručného rozboru jednotlivých najdôležitejších období ukázať, ako sa kostol menil do dnešnej podoby a koľko úsilia museli naši predkovia vynaložiť o zachovanie a udržiavanie tohto nášho vzácneho chrámu.

Získať relevantné historické fakty o tomto chráme nebolo jednoduché, avšak na základe dostupných architektonických podkladov z výskumu gotického portálu sme sa k nim dopracovali.

Tak, ako naši predkovia, aj my sme pokračovali v ich šľapajach, vynaložili sme úsilie a pracovali na zachovaní a udržiavaní kostola. Žiadna z prác nebola jednoduchá, často nám chýbali financie, avšak za pomoc finančných príspevkov z MK SR a veriacich sa nám podarilo kostol opraviť. Myslím, že naša snaha sa opatila a dali sme pekný darček nie len sebe, ale aj našim predkom a budúcim generáciám.

Veľké podčakovanie patrí všetkým tým, ktorí sa akoukoľvek formou pričinili k obnove rímskokatolíckeho chrámu sv. Mikuláša v Stročíne a ktorým osud tohto stredovekého kostolíka nie je ľahostajný. Pán Boh zaplať.

História kostola sv. Mikuláša v obci Stročín

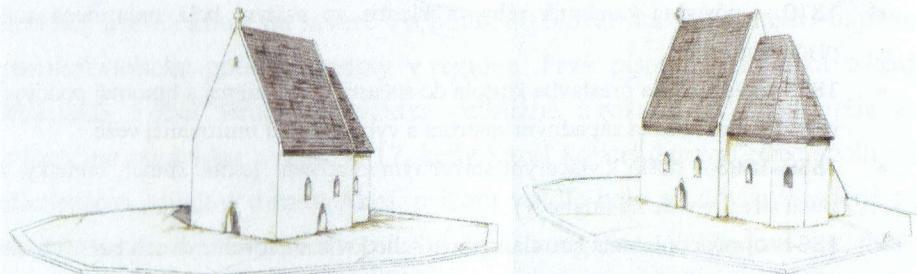
Rímskokatolícky kostol sv. Mikuláša v Stročíne je významným reprezentantom gotickej architektúry na severu východného Slovenska. Patrí medzi najsevernejšie rímskokatolícke gotické kostoly v regióne. Prvá písomná zmienka o kostole sv. Mikuláša v obci Stročín pochádza približne z roku 1443. Najstaršia zmienka o Stročíne pochádza z roku 1317, kedy Karol Róbert daroval obec spolu s ďalšími šľachticovi Mikčovi z rodu Ákoš, pričom v sídle bolo už dlhšie zriadené mýto, čo svedčí o významnom postavení Stročína v regióne. Vzhľadom na fakt, že sa v Stročíne konal od začiatku 14. storočia aj trh a vyvíjal sa ako mestečko, je dosť nepravdepodobné, že by sa v obci kostol nenachádzal. Na základe rôznych indícii (napr. archaické patrocínium sv. Mikuláša) predpokladáme, že kostol bol vybudovaný v priebehu 14. storočia. Od roku 1443 do roku 1496 je písomne doložený Vranovsko-stropkovský dištrikt Jágerského biskupstva, do ktorého patrilo v tom čase 29 kostolov, medzi nimi aj kostol v Stročíne. Prvú písomnú zmienku o murovanom kostole v Stročíne nachádzame v konskripcii z roku 1691. Podľa neho bol Stročín v tom čase filiálkou Mestiska a ako farár tu pôsobil kňaz Július Szuley. V rokoch 1749–1818 Stročín vystupuje ako filiálka farnosti Radoma. Z dostupných zdrojov je zrejmé, že bol v tom čase z veľkej časti rozpadnutý, teda bol nevhodný a nebezpečný pre slávenie omší. Zaujímavosťou z roku 1775 je zaznamenanie povesti, ktorá hovorí, že pôvodný kostol bol postavený z „pokladu istej dievčiny, ktorá ho našla.“ Až do roku 1787 bol Stročín súčasťou farnosti Radoma, avšak od 8. apríla 1788 sa stal Stročín súčasťou novej farnosti v Dupline. Aj napriek viacerým dispozičným a stavebným úpravám si objekt zachoval svoje významné kultúrno-historické, architektonické, spoločenské a umelecko-remeselné hodnoty. Na kostole sú zachované stavebné konštrukcie z rôznych etáp jeho stavebného vývoja.

Etapizácia prác vykonaných na kostole sv. Mikuláša

- **Prelom 14. a 15. storočia (najneskôr r. 1443)** – postavený bezvežový murovaný kostol
- **1775** – drevená zvonica s dvomi zvonmi a areál kostola bol vymedzený múrom
- **1810** – pôvodná kamenná rebrová klenba vo svätyni bola nahradená súčasnou plackovou.
- **1818** – zásadnejšia prestavba kostola do súčasnej dispozičnej a hmotnej podoby. Došlo k predĺženiu kostola západným smerom a vybudovaniu murovanej veže.
- **1836–1863** – došlo k viacerým stavebným zásahom (okná, šindeľ, omietky, zmena tvaru strechy veže na ihlanový)
- **1864** – oprava oplotenia kostola, oprava schodov a zhotovenie dvoch bočných oltárov
- **1883** – vymenený prasknutý zvon.
- **1909** – vymenená pôvodná šindľová krytina za plechovú.
- **1922** – obnova kostola po škodách spôsobených udalosťami 1. svetovej vojny. Počas prechodu frontu bola strhnutá strecha kostola na svätyni a preto v roku 1922 bola vymenená strecha nad svätyňou s plechovou krytinou, nové okná kovové mnoho tabuľkové, nové omietky na fasádach, zamurovaná nika na fasáde svätyne a namiesto nej vyhotovený kríž v omietke na východnej strane.
- **1943** – oprava strechy veže, pretože sa na ňu zrútil križ a poškodil ju.
- **1948** – zhotovená nová strecha nad loďou kostola, vrátane výmeny stropu.
- **1981** – bol obnovený exteriér kostola, staršie omietky boli odstránené takmer v celom rozsahu, okrem rímsy a križa na fasáde z východnej strany a kostol získal brizolitovú fasádnú omietku
- **2005** – kovové mnoho tabuľkové okná boli nahradené novými drevenými oknami, pričom boli vymenené aj pôvodné šikmé parapety za rovné.
- **2007 – 2009** – bola obnovená fasáda na veži, strecha a došlo k výmene strešného plášťa na strechách lode a svätyne.
- **2013** – vymenený drevený obetný stôl za žulový v tvaru, ktorý znázorňuje tri zlaté gule sv. Mikuláša
- **2014** – obnova ohradového múru okolo kostola a jeho vstupnej brány
- **2015** – oprava vonkajšej fasády na celom chráme
- **2016** – výskum gotického portálu, ktorý bol objavený pri odstránení brizolitovej omietky z južnej strany chrámu
- **2017** – reštaurácia gotického portálu, reštaurácia oltára sv. Mikuláša a bola vymenená dlažba v celom interiéri kostola

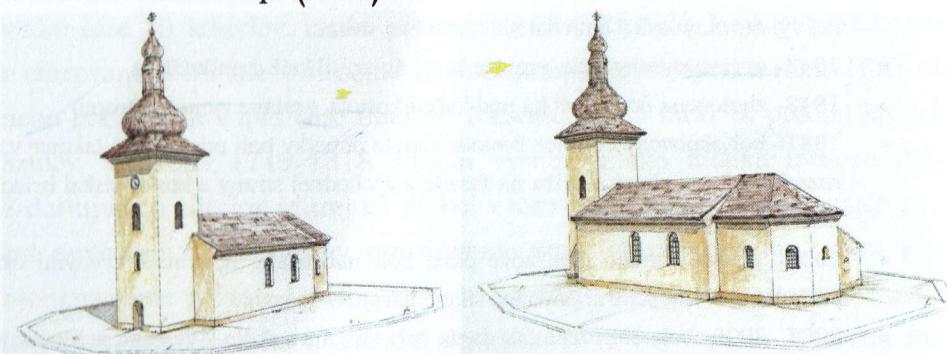
VÝVOJOVÉ STAVEBNÉ FÁZY OBJEKTU KOSTOLA SV. MIKULÁŠA

1. prvá stavebná etapa (14.-15. storočie)

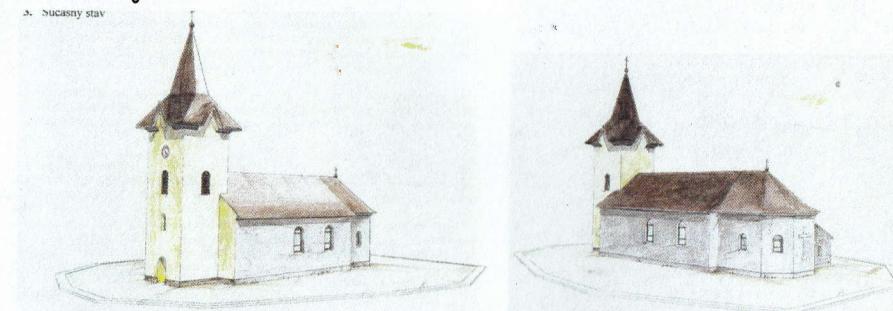
Rímskokatolicky kostol sv. Mikuláša bol postavený ako bezvežová stavba. Na západnej strane sa nachádzali priestory väčšej lode a k nej prislúchala menšia svätyňa s trojbokým záverom.

2. druhá stavebná etapa (1818)

Pred rokom 1818 bol pôvodný stredoveký kostol zväčšený –predĺžený západným smerom a dostavaný o murovanú hranolovú vežu. Na východnej strane kostola bola vytvorená NIKA pre umiestnenie sochy sv. Mikuláša. V tomto období bola pristavaná na severnej strane súčasná sakristia, ktorá pravdepodobne nahradila pôvodnú, menšiu stredovekú. Strecha mala podobný tvar ako súčasná, avšak mala o cca 0,50 m nižšie hrebeň. Strechu veže môžeme radiť k tzv. cibuľovým (možno aj zvonovým) strechám, typickým pre toto obdobie na vidieckych sakrálnych stavbách v regióne Šariša.

3. Súčasný stav

Po 2.sv. vojne nahradil staršiu konštrukciu väznicový krov nad loďou. Došlo k zníženiu strechy o cca 0,5 m než bola pôvodná z roku 1818. Došlo k zmene tvaru strechy veže na súčasný ihlanový. Nika na východnej strane bola zamurovaná a na tom mieste vyhotovený kríž.

FOTOGRAFICKÁ DOKUMENTÁCIA HISTORICKÉHO STAVU KOSTOLA V STROČÍNE

Celkový pohľad na kostol z juhovýchodu,
rok 1955

Celkový pohľad na kostol z juhu,
rok 1955

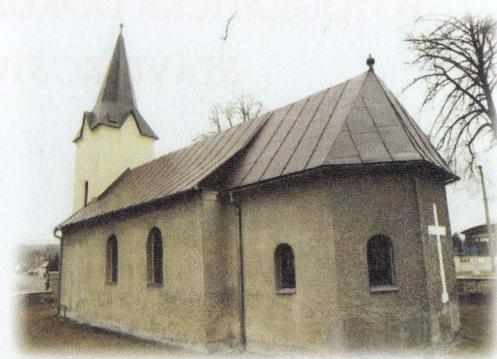
Celkový pohľad zo západu, rok 1986

Pohľad na interiér svätyne zo západu (z lode).
rok 1955

Zachovaný pôvodný dvojramenný kovový kríž z veže kostola z 2. stavebnej etapy

Celkový pohľad na kostol pred rekonštrukciou

Pohľad na východnú stenu kostola, na ktorej je vyhotovený kríž v omietke (na pôvodnom mieste bola NIKA, ktorá v minulosti slúžila na uloženie sochy svätca)

Pohľad na kostol počas obnovy veže,
rok 2007

Interiér svätyne, nový žulový obetný stôl

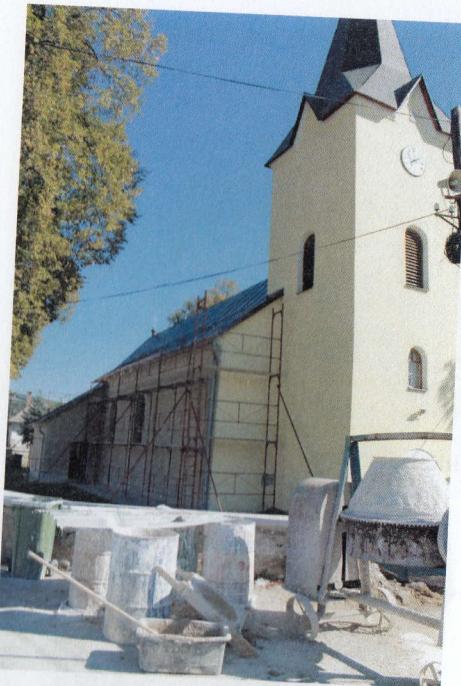
Interiér svätyne a pôvodný drevený obetný stôl

Interiér kostola

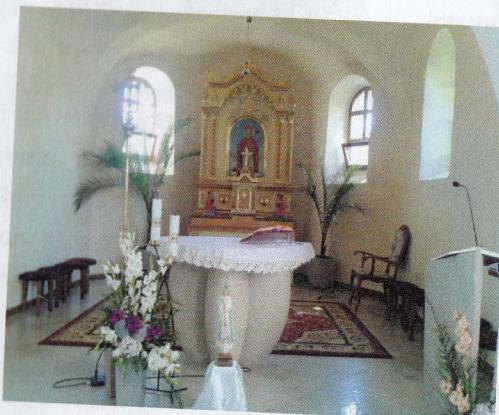
Historický gotický portál z južnej strany kostola (kedysi vstup do kostola) nájdený pri obsekávaní starej brizolitovej omietky.
V súčasnosti prechádza reštauráciou.

Kostol počas poslednej rekonštrukcie

Kostol v súčasnosti

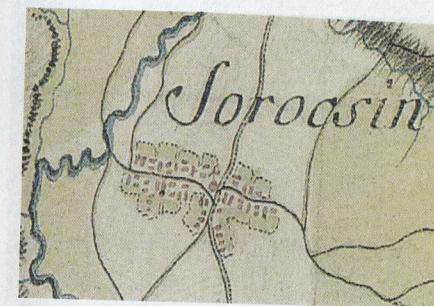

STOPY PO RITUÁLOCH NA GOTICKOM PORTÁLI V PODVEŽÍ KOSTOLA

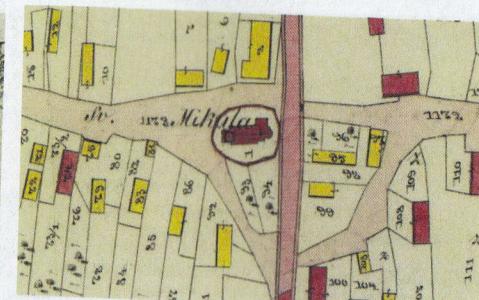
Na profilovaných spojkách portálu je viditeľné mechanické poškodenie hmoty portálu v tvare zvislých úzkych dlhých rýh a vyhĺbených jamiek. Ide o pozostatok dobových rituálov. Ryhy vznikli brúsením mečov bojovníkov, ktorí verili, že takto nabrúsený meč o portál kresťanského chrámu bude mať magickú silu v boji a dlhšie si udrží svoju ostrosť. Stopy v tvare vyhĺbených jamiek vznikali tak, že o mür kostola sa tlačením a krútením otierala minca. Prášok, ktorý padal z portálu spod mince mal údajne magickú moc a využíval sa hlavne v ľudovom liečiteľstve. Nie je presne známe, ako sa tento rituál dostal na naše územie, pretože táto tradícia aj keď sice je veľmi stará, ale na našom území sa vyskytovala len ojedinele.

Kópie z katastrálnej mapy

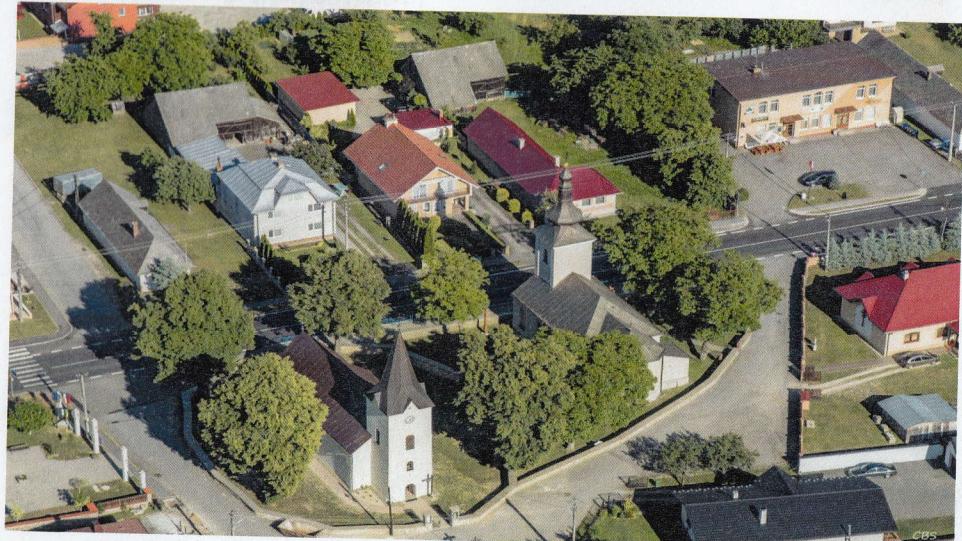
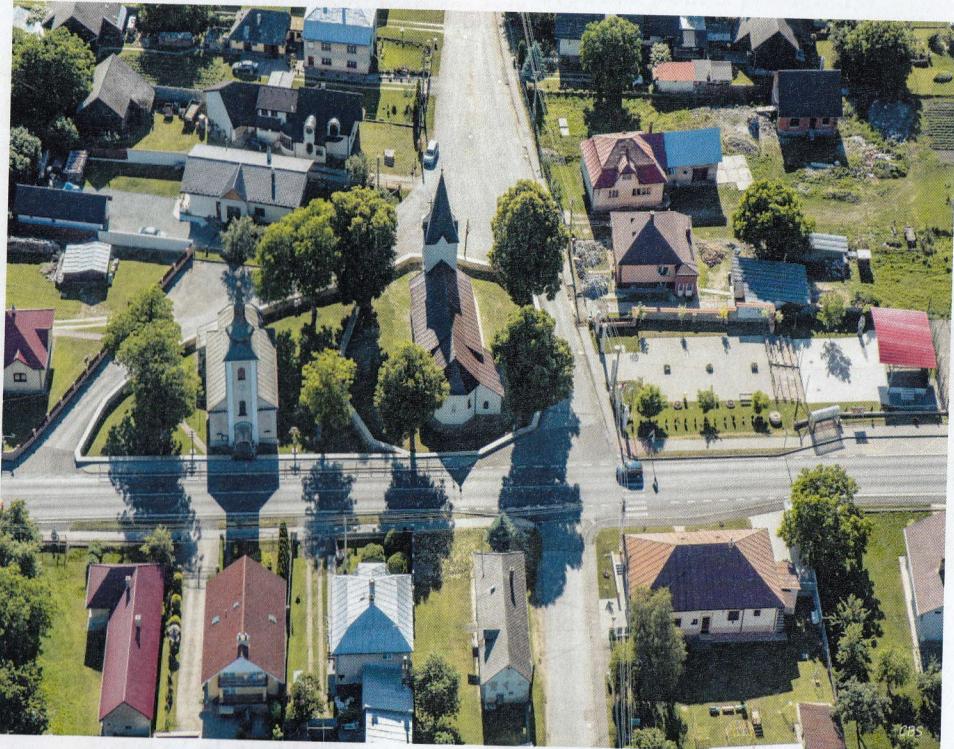

Kópia z katastrálnej mapy

Katastrálna mapa z roku 1869 – vyznačenie kostola a zaniknutá cesta za terajším obecným úradom

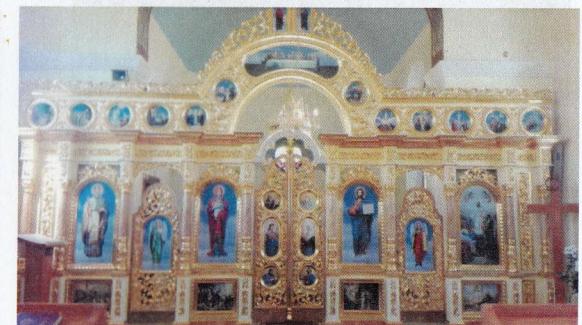
Letecký pohľad na pamiatky obce Stročín

súčasnosť

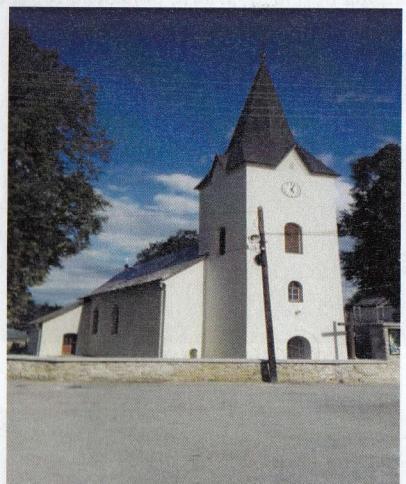
Erb obce v kultúrnom areáli

Ikonostas v gréckokatolíckom chráme

Gréckokatolícka cirkev

Rímskokatolícky kostol sv. Mikuláša

Dom nádeje

Materská škola

Budova obecného úradu, pohostinstvo a obchod

Kaplnka

Multifunkčné ihrisko

Kultúrny areál

Gotický portál na južnej strane kostola

Návrh pozvánky od maliara Miroslava Potomu